

GRAD I MUZEJ Gotovo osam godina suživota Malog Lošinja i Apoksiomena

Od plavetnila do bijele sobe

Nakon osam godina, stalni postav će tražiti osvježenje, dopunu, pogotovo zato što u sadašnjem nema govora o Osoru, koji daje kontekst. Nije Apoksiomen slučajno nađen ovdje; Osor je bio značajno središte, kaže povjesničarka umjetnosti prof. Irena Dlaka

Napisao i snimio
Bojan PURIĆ

Neručajući tek započetu godinu, Muzej Apoksiomena u Malom Lošnju od otvaranja je evidentirao 168.640 posjeta. Iako praktično bez prva četiri mjeseca - Muzej je otvoren 30. travnja 2016. - najprometnija je bila prva godina s 25.748 evidentiranih posjetitelja, a otada godišnji broj posjetitelja nije padao ispod 22 tisuće, s izuzetkom dviju problematičnih godina, 2020. i 2021. godine, kada su u optjecaju bila različita pravila igre s obzirom na pandemiju koronavirusa, pa je bilo nekoliko razdoblja tijekom kojih se dalje od ulaznih vrata nije moglo. U tim je godinama bilo 9950, odnosno 16.153 posjetitelja. Zbog redovnog restauriranja kipa starogrčkog sportaša, Muzej je bio zatvoren i tijekom veljače 2022. godine, no to se nije znatnije odrazilo na godišnji zbroj posjetitelja - bilo ih je 24.160.

Apoksiomen, u prijevodu - onaj koji struže, brončani je kip atleta koji strugalom sa sebe skida nečistoću, mješavinu znoja, prašine i tinja, nakon bavljenja sportom. Dva tisućljeća star kip iz Lizipove radionice, izložen u Malom Lošnju, bio je brodom prevožen tada važnim pomorskim putem uz sjeveroistočnu obalu otoka Lošinja, a uslijed havarije broda potonuo je, ili je bačen, kraj Velih Orjula, otočića u neposrednoj blizini Lošinja. Koji je bio snijer putovanja, polazna luka i planirano odredište, ostatak će po svoj prilici nepoznato barem dok eventualna velika istraživanja susjednog podmorja ne rezultiraju još nekim nalazima, koji

Noćni pogled na Muzej Apoksiomena

bi mogli dati kontekst.

Belgijski (avan)turist Rene Wouters 1996. godine je, »čestljajući« ovdajšnje podmorje, na 45 metara dubine našao najprije glavu, a potom uz nju i ostatak kipa, obraslog morskim organizmima. Ipak, tek je 27. travnja 1999. godine kip izvađen iz mora. Odmah je uočeno da je kip, za razliku od sličnih već poznatih, u izvrsnom stanju - nedostajao mu je samo mali prst. Nakon pripreme desalinizacijom u objektu specijalne policije na Lošnju, na kipu su godinama obavljani konzervatorsko-restauratorski radovi u Hrvatskom restauratorskom zavodu u Zagrebu. Izlagan je u Hrvatskoj i inozemstvu, a u međuvremenu je - iako su ga željeli i veći gradovi - određeno da će mu trajno mjesto izlaganja biti u Malom Lošnju. Za tu je svrhu prenamijenjena dotadašnja palača Kvarnera Rivi lošinjских kapetana, prije toga u raznim razdobljima korištena za ugostiteljstvo, rad udruga, trgovinu i uredske poslove.

Brojne priredbe

Investicijom Ministarstva kulture i Grada Malog Lošinja učinjeno je potpuno

„Iako sam na početku bila skeptična o ideji muzeja 'za jedan eksponat', kada sam ušla u muzej, sve je sjelo na mjesto. Još i danas pamtim prvi put kada sam uživo vidjela restaurirani kip... Od nevjerice do iznenađenja i oduševljenja prostorom, postavom i cjelokupnom pričom

Aldina Burić

preuređenje interijera zgrade, s Idisom Turatom i Sašom Randićem kao autorima projekta te nizom suradnika na pojedinim elementima i prostorijama - od plavetnila prostorije prizemlja kroz tematske sobe i hodnike do bijele sobe u kojoj je kip, kao jedini trajni izložak muzeja.

Svečano otvaranje održano je 30. travnja 2016. godine. U prizemlju zgrade održano je petnaestak povremenih izložbi, a osobito posjećena bila je retrospektivna izložba, u međuvremenu preminulog, crnog akademskog slikara Mate Solisa 2018. godine, kao jedna od posljednjih izložbi ovog glasovitog autora. Lani je veće zanimanje bilo i za izložbu Hame Čavrk, renomiranog umjetnika koji je nedavno postao i stalni stanovnik Malog Lošinja.

Ovo neobično mjesto, tamnoplavih zidova i poda, a podno bijele obojene konstrukcije na kojoj su viši katovi, također je i prostor održavanja drugih priredbi - predstavljanja knjiga, predavanja o temama zanimljivim široj javnosti, dodjele turističkih priznanja, konferencija za novinare, a odnedavno i Gradskog vijeća, pa se događa da grupe začuđenih posjetitelja prolaze kraj prijemnog pulta dok u istoj prostoriji s razglasom grme prepucavanja vlasti i opozicije.

Organizacijski, od svojeg osnutka Muzej Apoksiomena bio je zasebna ustanova, financiran mješovito, od Ministarstva kulture i Grada Malog Lošinja. Početkom 2019. godine pridružen je starijoj

Apoksiomen u bijeloj sobi

„Nadam se da ćemo idućih godina vidjeti gostujuće izložbe te predavanja i okrugle stolove povezane s Apoksiomenom; o antičkoj skulpturi, sportu u antici, o filozofiji, ratnoj povijesti i tako dalje. To podrazumijeva i da Muzej Apoksiomena ima svog kustosa, jer bez njega je to samo lijepo uređen prostor

Irena Dlaka

ovdajšnjoj ustanovi, Lošinjском muzeju, kao jedan od četiri njegova izložbena prostora (ostali su palača »Fritzi« u Malom Lošnju, Arheološka zbirka u Osoru te Kula u Velom Lošnju), a ostalo je kombinirano financiranje. Na početku

je v.d. ravnateljica bila Ingrid Stanković, potom Andrea Blažević, pa Marko Španjol. U trenutku pridruživanja, a tako je i danas, ravnateljica je Zrinka Etinger Starčić.

Imati kustosa

- Drago mi je da je prostor zaživio kao mjesto susreta Lošinjana jer nemamo slično mjesto. Problem je ulazaka ljudi u muzej tijekom predavanja i priredbi pa predlažem paravan kojim bi se taj prostor odijelio. Nakon osam godina, stalni postav će tražiti osvježenje, dopunu, pogotovo zato što u sadašnjem nema govora o Osoru, koji daje kontekst. Nije Apoksiomen slučajno nađen ovdje; Osor je bio značajno središte. Kada se istraživalo tko je bio naručitelj kipa, nije to nužno morao biti netko u Puli ili u nekoj od sjevernojadranskih talijanskih luka. Nadam se da ćemo idućih godina vidjeti gostujuće izložbe te predavanja i okrugle stolove povezane s Apoksiomenom; o antičkoj skulpturi, sportu u antici, o filozofiji, ratnoj povijesti i tako

dalje. To podrazumijeva i da Muzej Apoksiomena ima svog kustosa, jer bez njega je to samo lijepo uređen prostor. Još ima Lošinjana koji nisu posjetili muzej, pa neka ga posjete sada, zimi, jer ništa nije usporedivo sa živim susretom. To treba biti dio lokalpatriotske dužnosti, poručuje povjesničarka umjetnosti prof. Irena Dlaka, ranije i ravnateljica Lošinskog muzeja.

- Iako sam na početku bila skeptična o ideji muzeja »za jedan eksponat«, kada sam ušla u muzej, sve je sjelo na mjesto. Još i danas pamtim prvi put kada sam uživo vidjela restaurirani kip. Muzej sam posjetila više puta i znam da ću ga posjetiti još koji put. Svaki put obnovim znanje i naučim ili otkrijem nešto novo. Sa mnom su u društvu najčešće bili prijatelji iz drugih krajeva Hrvatske ili inozemstva i gotovo svi su imali reakciju sličnu mojoj, od nevjerice do iznenađenja i oduševljenja prostorom, postavom i cjelokupnom pričom, kaže Aldina Burić, srednjoškolska profesorica i amaterska slikarica.

Soba s pogledom na luku

Jedna od prostorija muzeja